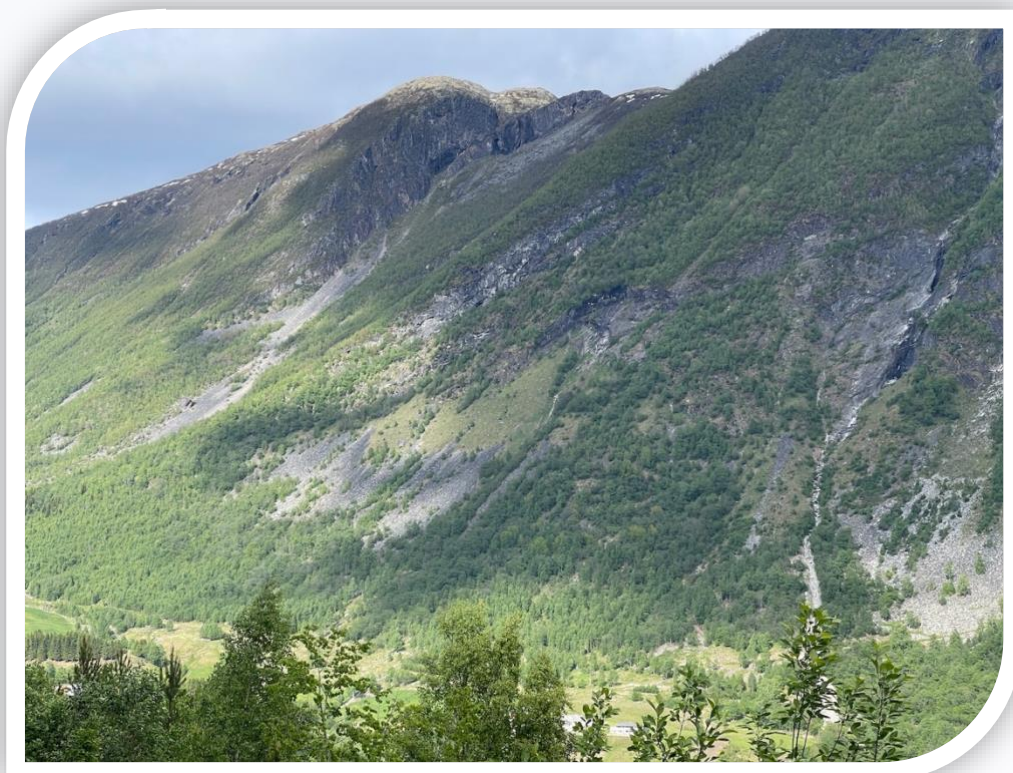

Kartlegging av naturtyper og arter

i Årdal kommune i 2025

Miljøfaglig
Utredning

Rapport MU2026-14

Forsidebilde:

Utsikt mot rasmarkene ovenfor Asperheim i Seimdalen, sett fra vegen over til Indre Offerdal. Slike rasmarksenger kan ha et svært riktig og verdifullt mangfold av insekter, samt også en rik karplanteflora. Som del av prosjektet ble det derfor lett etter insekter her sommeren 2025, og flere interessante funn ble gjort. Foto: Geir Gaarder

RAPPORT 2026-14

Utførende institusjon: Miljøfaglig Utredning AS	Prosjektansvarlig: Geir Gaarder
	Prosjektmedarbeider(e): Hanne Alise Bolstad-Heien, Jørn R. Gustad (Gustad naturfakta)
Oppdragsgiver: Årdal kommune	Kontaktperson hos oppdragsgiver: Stine Ohrvik
Referanse: Gaarder, G., Bolstad-Heien, H. A. & Gustad, J. R. 2026. Kartlegging av naturtyper og arter i Årdal kommune i 2025. Miljøfaglig Utredning, rapport MU-2026-14. 40 s. ISBN 978-82-345-0845-5	
Referat: I forbindelse med utarbeiding av faggrunnlag for kommunedelplan for naturmangfold i Årdal kommune, gjorde Miljøfaglig Utredning i 2025 også supplerende feltarbeid i kommunen. I tillegg ble det også gjort andre undersøkelser av naturmangfoldet i kommunen dette året. I dette notatet er resultatene av dette arbeidet oppsummert, med vekt på våre egne undersøkelser for Årdal kommune, men der også Svang (2025) sine data er trukket inn. Det ble funnet nærmere 150 naturtypelokaliteter i Årdal i 2025, der semi-naturlig naturbeitemark og slåttemark, samt flomskogsmark var de vanligste typene. I tillegg ble det gjort i underkant av 3000 artsfunn, fordelt på over 860 arter. Et par hundre arter var nye for kommunen, hvorav 11 rødlistearter. I alt ble det gjort nesten 250 funn av rødlistearter, fordelt på 55 arter. Resultatene viser at det har vært forholdsvis enkelt å finne nye, verdifulle naturtypelokaliteter i Årdal, om enn ikke av spesielt høy verdi. Særlig er det grunn til å trekke fram kulturlandskapet i Naddvik, men også bl.a. flomskogsmark i Utladalen, gjengroende kulturmarkstyper i Fardalen og rasmarker i Seimsdalen. I tillegg ble det tidligere kjente indikasjoner på store naturverdier knyttet til varmekjær, tørr og gammel furuskog rundt Indre Ofredal styrket. På basis av insektundersøkelsene foreslås det ytterligere kartlegging av både gammel furuskog rundt Indre Ofredal, rasmarkene i Seimsdalen, samt blottlagt grus- og sandmiljøer i hoveddalføret. Ellers viser stedvis store mengder fremmedarter rundt Årdalstangen, behovet for effektiv bekjempelse av slike før problemet blir for synlig og dyrt. Ut over dette foreslår Svang (2025) utarbeidelse av en helhetlig skjøtelsesplan for kulturlandskapet i Naddvik.	

FORORD

Miljøfaglig Utredning har, i samarbeid med Gustad naturfakta, kartlagt naturtyper og arter innenfor deler av Årdal kommune, på oppdrag for kommunen. Arbeidet er en del av kunnskapsgrunnlaget i prosessen med å utarbeide en kommunedelplan for naturmangfold.

Prosjektleder har vært Geir Gaarder. I tillegg har Hanne Alise Bolstad-Heien og Jørn Roger Gustad deltatt både under feltarbeid og ved rapportering.

For kommunen har Stine Ohrvik vært prosjektansvarlig. I tillegg har Martin Ramsland Stensaker bidratt med informasjon om aktuelle kartleggingsområder, inkludert kart. Begge skal ha takk for samarbeidet. Takk også til Eline Mikkelsen i Årdal kommune (midlertidig ansatt sommeren 2025) for deltakelse på deler av feltundersøkelsene i august 2025.

28.02.2026

Miljøfaglig Utredning AS

Gustad naturfakta

Geir Gaarder

Hanne Alise Bolstad-Heien

Jørn Roger Gustad

INNHold

FORORD.....	4
INNHold	5
1 INNLEDNING.....	6
2 METODE	7
3 RESULTATER AV FELTARBEIDET.....	8
3.1 FARDALEN	8
3.2 LEITET I SEIMSDALEN.....	12
3.3 SØR FOR ÅSETE I INDRE OFFERDAL.....	17
3.4 KULTURLANDSKAPET RUNDT YTRE OFREDAL.....	22
3.5 INSEKTUNDERSØKELSER I ÅRDAL I 2025	25
3.6 FREMMEARTER FUNNET I ÅRDAL I 2025.....	33
4 NYE NATURTYPER OG ARTER I ÅRDAL	36
4.1 NYE NATURTYPER	36
4.2 ARTSREGISTRERINGER	36
5 KILDER	40

1 Innledning

Årdal kommune bestemte seg i 2024 for å utarbeide en kommunedelplan for naturmangfold. Både av den grunn og fordi det i tillegg pågår et arbeid med å revidere kommuneplanens arealdel, var det ønskelig med noe supplerende kartlegging av naturtyper og arter i kommunen dette året. Kommunen søkte derfor om midler gjennom Miljødirektoratet sin ordning Natursats, og fikk bevilget 250.000,- kr. Miljøfaglig Utredning fikk i oppdrag å gjennomføre deler av arbeidet, noe som ble gjort i samarbeid med firmaet Gustad naturfakta. I tillegg kartla Dokkadeltaet Nasjonale Våtmarksenter v/Stine Svang flere områder for kommunen, se Svang (2025). Det bør også nevnes at det foregikk enkelte andre naturkartlegginger i kommunen i tillegg dette året (ingen rapporter har så langt kommet ut basert på disse undersøkelsene):

- Miljøfaglig Utredning kartla naturtyper og arter innenfor deler av Utladalen landskapsvernområde og skogreservatet Lykkja på oppdrag for Miljødirektoratet.
- Multiconsult kartla et område ved Mastrehaugane i Indre Offerdal, på oppdrag for Sognekart.
- Multiconsult kartla et område ved Skogli i Indre Offerdal, på oppdrag for Sognekart.
- Multiconsult kartla samme område sør for Åsete i Indre Offerdal som Miljøfaglig Utredning, men på oppdrag for Sognekart.

Undersøkelsene til Dokkadeltaet Nasjonale Våtmarksenter og kartleggingene av verneområdene blir rapportert separat. Denne rapporten presenterer derfor primært resultatene fra Miljøfaglig Utredning sine kartlegginger for Årdal kommune, men oppsummerer også enkelte generelle erfaringer med årets undersøkelser som anses særlig relevante i kommunedelplanarbeidet.

De kommunale undersøkelsene har i praksis hatt flere delformål:

1. Systematisk, heldekkende kartlegging av områder som ble utvalgt av kommunen våren 2025. For Miljøfaglig Utredning gjaldt dette deler av Fardalen.
2. Systematisk kartlegging av enkelte områder som det i løpet av sommeren 2025 ble spesielt behov for å undersøke. Dette omfattet et mindre område ved Leitet i Seimsdalen, der det var behov for utbedringer av en kommunal vei, og et mulig massedeponi i forbindelse med kraftutbygging i Indre Offerdal.
3. Kartlegging av enkelte andre områder med særlig potensial for verdifulle naturtyper, utvalgt etter eget skjønn. Dette omfattet i praksis særlig et par kulturmarksområder i nedre deler av Ytre Offerdal.
4. Kartlegging av insekter i potensielt spesielt interessante områder, valgt ut etter eget skjønn. Dette omfattet i første rekke tørr furuskog mv. rundt Indre Ofredal nederst i Indre Offerdal, rasmarker i Seimsdalen, og ulike typer tørre enger og sandrike miljøer både rundt Årdalstangen og i Øvre Årdal.
5. Kartlegging av fremmede arter i enkelte sterkt kulturpregede miljøer ved Årdalstangen og ovenfor Øvre Årdal.

2 Metode

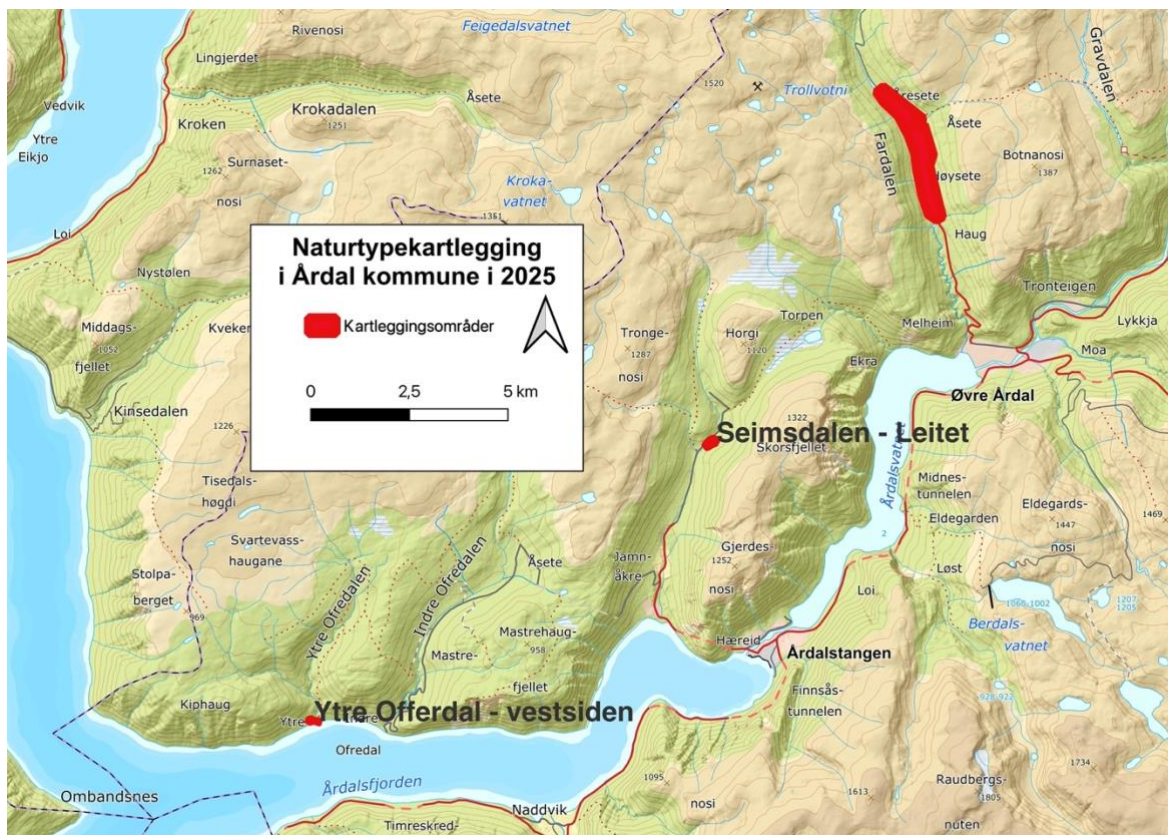
Naturtypekartlegging i Fardalen, ved Leitet i Seimsdalen og nedre deler av Ytre Offerdal er utført i samsvar med Miljødirektoratet (2024) sin instruks for slike. Dette innebærer en heldekkende kartlegging innenfor et område som på forhånd ble meldt inn i Miljødirektoratet sitt system for slike prosjektinnmeldinger. Avgrensning av områdene er vist innledningsvis i gjennomgangen av de ulike delområdene.

Kartlegging av arter har vært rettet mot arter av særlig forvaltningsinteresse, i praksis da spesielt rødlistearter i henhold til gjeldende rødliste (Artsdatabanken 2021) og nasjonale fremmedarter (Artsdatabanken 2023).

For øvrig er iPad med programmet Artsapp benyttet ved mye av artskartleggingene, samt også dels GPS for stedsfesting av insektfunn. Alle artsfunn er eller blir lagt ut på Artsobservasjoner og som dermed gjøres tilgjengelig på Artskart (Artsdatabanken 2025). Det er også i enkelte tilfeller tatt belegg som dokumentasjon av funn, samt bilder.

Registrering av insekter har foregått både ved håving og bruk av lysfeller.

Feltarbeidet rettet mot naturtyper ble gjennomført av Hanne Alise Bolstad-Heien og Geir Gaarder i fellesskap i Fardalen, mens det i de andre områdene bare var sistnevnte (inkludert utarbeidelse av midlertidige notat for områder i Seimsdalen og Indre Offerdal). Undersøkelser av insekter ble de fleste steder gjort av Jørn Roger Gustad, men Geir Gaarder bidrog noe, særlig vest for Indre Ofredal og rundt Naddvik. Kartlegging av fremmedarter ble gjort av Geir Gaarder.

Figur 1. Områder kartlagt for naturtyper etter Miljødirektoratet (2024) sin instruks i Årdal kommune i 2025 av Miljøfaglig Utredning. I tillegg ble det også gjort andre naturtypekartlegginger i kommunen dette året, se kapittel 1.

3 Resultater av feltarbeidet

3.1 Fardalen

Bakgrunn

Fardalen ble valgt ut av kommunen. Årsaken var at det er satt av areal til spredt boligbygging og idrettsformål i dalføret (mellom Haug og Åresete) i kommuneplanens arealdel fra 2012.

Feltarbeid ble gjennomført 28.08.2025 av Hanne Alise Bolstad-Heien, med mindre supplement av Geir Gaarder. Resultatene fra kartleggingen oppsummeres kort i teksten under. Det foreligger også en tidligere kartlegging herfra, i forbindelse med arbeidet med småkraftverk (Spikkeland mfl. 2010), men denne fulgte gammel metodikk og var såpass grov at den i svært liten grad har vært benyttet her.

Resultater

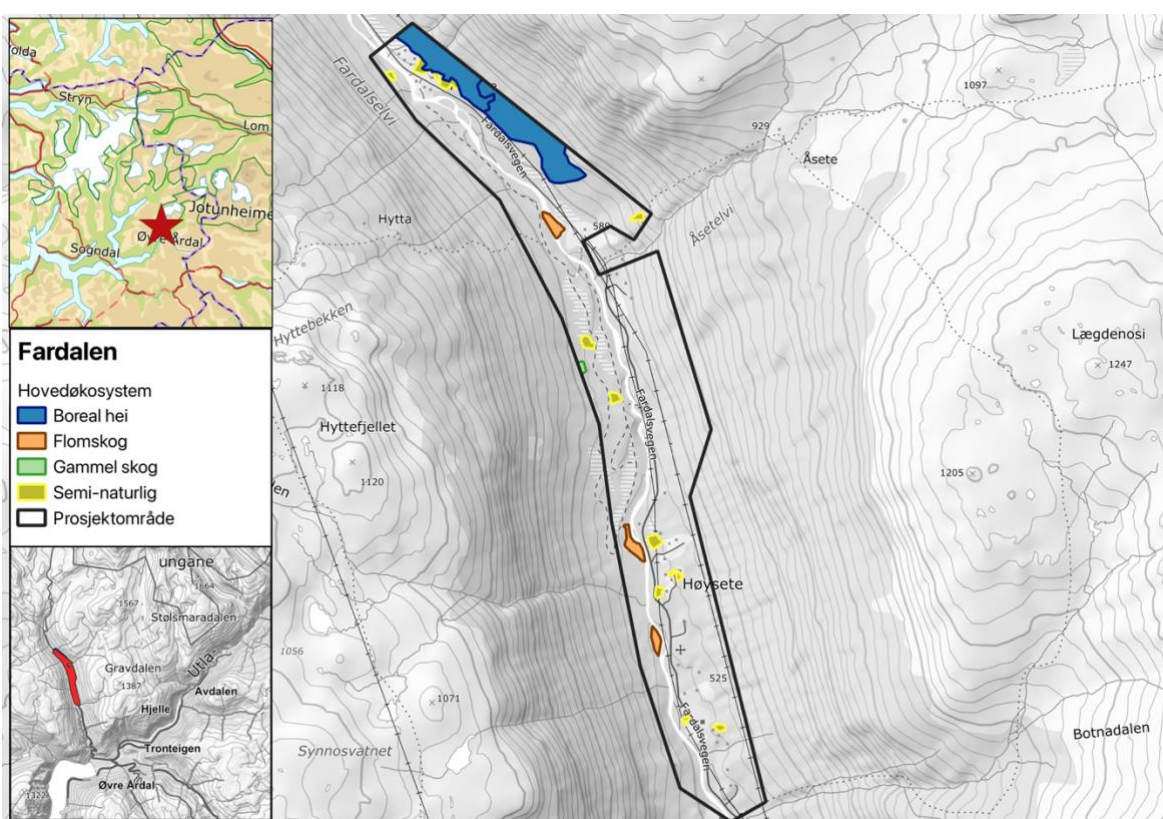
I Fardalen ble det registrert totalt 19 lokaliteter etter Miljødirektoratets instruks, fordelt på 8 ulike naturtyper. Området i Fardalen har vært hardt utnyttet av mennesker over lang tid, og dette gjenspeiles i naturtypene som registreres. Flesteparten av lokalitetene er semi-naturlige typer dannet gjennom kulturhistorisk bruk (boreal hei, naturbeitemark, semi-naturlig myr m.fl.). I tillegg er det flere rikere flomskogsarealer langs Fardalselvi som registreres. Det finnes flere områder lang elva som har tydelige preg av rik flomskogsmark, men som er for små til å registrere ifølge instruks. På grunn av den forannevnte harde utnyttelsen av Fardalen, finnes det lite gammel skog her, og kun én lokalitet med gammel gråorskog ble registrert. Én lokalitet med eng-aktig sterkt endret fastmark ble registrert.

Tabell 1 Lokalitetene som ble registrert av Miljøfaglig Utredning i Fardalen under årets kartlegging i Årdal kommune.

Naturtype	Lokalitetsnavn	NinID	Lokalitetskvalitet
Flomskogsmark	Fardalselvi flomskog 2	NINFP2510205510	Høy kvalitet
Flomskogsmark	Fardalselvi flomskog 1	NINFP2510205511	Moderat kvalitet
Semi-naturlig myr	Åresete myr 2	NINFP2510205513	Moderat kvalitet
Naturbeitemark	Åsetelvi vest	NINFP2510205514	Lav kvalitet
Gammel høgstaudegråorskog	Tausebakken vest skog	NINFP2510205515	Moderat kvalitet
Naturbeitemark	Høysete	NINFP2510205516	Lav kvalitet
Boreal hei	Åsete hei 2	NINFP2510205517	Svært lav kvalitet
Semi-naturlig myr	Åresete myr 1	NINFP2510205518	Lav kvalitet
Slåttemark	Fardalsvegen 584	NINFP2510205519	Lav kvalitet
Sørlig slåttemyr	Tausebakken vest	NINFP2510205520	Lav kvalitet
Semi-naturlig myr	Høyseter sør	NINFP2510205521	Lav kvalitet
Naturbeitemark	Tausebakken nord	NINFP2510205523	Lav kvalitet
Naturbeitemark	Høysete sør	NINFP2510205524	Lav kvalitet
Naturbeitemark	Åresete beitemark	NINFP2510205525	Lav kvalitet
Eng-aktig sterkt endret fastmark	Høysete nord	NINFP2510205526	Lav kvalitet
Boreal hei	Åresete hei	NINFP2510205529	Moderat kvalitet
Sørlig slåttemyr	Årsete slåttemyr	NINFP2510217226	Lav kvalitet
Slåttemark	Fardalsvegen 573	NINFP2510218027	Lav kvalitet
Flomskogsmark	Høysete sør	NINFP2510205588	Lav kvalitet

Tabell 2 Naturtypene som ble registrert under årets kartlegging i Fardal.

Naturtype	Antall
Boreal hei	2
Eng-aktig sterkt endret fastmark	1
Flomskogsmark	3
Gammel høgstaudegråorskog	1
Naturbeitemark	5
Semi-naturlig myr	3
Slåttemark	2
Sørlig slåttemyr	2
SUM	19

Figur 2 | Fardalen ble det registrert 19 lokaliteter i 2025. De to små kartene på venstre side viser hvor dalføret ligger i Indre Sogn (øverst) og plassering av området ovenfor Øvre Årdal (nederst).

Mesteparten av artene som ble registrert i Fardalen er trivielle arter som trives på fattig til intermedier mark. Berggrunnen består av syenitt ifølge [NGUs Berggrunnskart](#), og er stort sett ganske kalkfattig. Dette gjenspeiles i vegetasjonen. Artsmangfoldet har ikke så mye variasjon; det er store områder som er i gjengroing med bjørk, gråor og einer, arealer som tidligere har vært åpne. Mye av markene som tidligere har vært slått, er nå dominert av gressarter, enten fra for intensiv drift eller oppgjødsling. Mange marker fremstår som «sølvbunkeenger» med bare små innslag av urter eller andre arter. I slåttemarklokalitetene som er tatt ut vokser det også en del sølvbunke, men forholdet mellom gress og urter er jevnere.

Ingen rødlistede arter ble registrert under årets feltarbeid. På artskart er det kun registrert hare (NT) og taksvale (NT) tidligere, ingen karplanter, sopp, lav eller mose.

Av uønskede, fremmede arter ble det registrert en hagelupin og fire bergfuruer i Fardalen. Begge artene er i fremmedartskategorien SE svært høy risiko, ettersom de har stor spredningsevne. Alle de fem funnene ser ut til å være plantet, og de ble ikke lagt merke til noe spredning. Man kan likevel ikke anse dem som harmløse. Langs Fardalsvegen, før man kommer inn i prosjektområdet, vokser det mye kjempespringfrø (SE). Disse er tydelig i spredning, og kan over tid spre seg lenger inn i Fardalen også. Om det legges ned en skikkelig innsats er det mulig å hindre dem i dette ved å utrydde de langs veien.

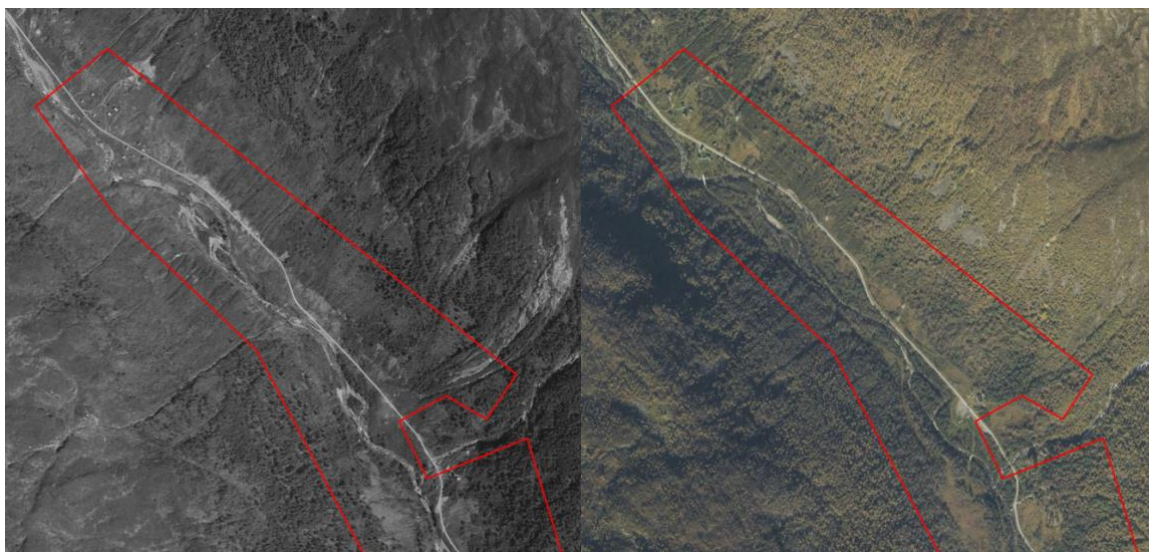

Figur 3 T.v: Slåttemarken Fardalsvegen 573 vises i forgrunnen av bildet, hvor vegetasjonen preges mer av urter enn av sølvbunke. Bak i bildet går det over til det vi omtaler som «sølvbunkeeng»; fortsatt innslag av urter, men med mye høyere andel sølvbunke. T.h: Sølvbunkeeng like i nærheten som ikke lenger anses som semi-naturlig. Foto: Foto: Hanne Alise Bolstad-Heien.

Usikkerhet

Fra gamle flyfoto (figur 5) ser man at store deler av området i Fardalen har tidligere vært åpent. Dette er i hovedsak avskoget av mennesker, og sannsynligvis brukt som beiteområder. En større lokalitet nord i undersøkelsesområdet er tatt ut som boreal hei, men det er mulig at denne skulle dekket et enda større område, muligens alt det som på gamle flyfoto er åpent. Per august 2025 var områdene som ikke er en del av polygonen, for gjengrodde til å registrere det som boreal hei.

Brukshistorien er usikker, og det er ingen kilder som sier med sikkerhet at de store områdene har vært beitet (de kan være åpne pga. ras, hogst uten beite, osv.).

Figur 4 Nord i Fardalen, 1966 t.v. og 2024 t.h. Områder som tidligere ble holdt åpent, driver nå og gror igjen. Rød strek viser avgrensningen til prosjektområdet. Bilder hentet fra [norgebilder](https://norgebilder.no).

Dersom hele Fardalen har vært godt utnyttet i svært lang tid, er det sannsynlig at myrene i området har vært brukt som beite. Det er mange fattige myrer i Fardalen, og dersom de har vært beitet kan de registreres som beitemyr. Det er dog få kilder som viser til bruken av disse, og lite spor i felt som gjenspeiler beiting, så beitemyr ble bare registrert på myrene like i nærheten av seteren i nord. Her var brukshistorien såpass sikker, plassering var nærme bruksbygninger, og myras struktur var såpass jevn, at de kunne registreres uten for mye usikkerhet.

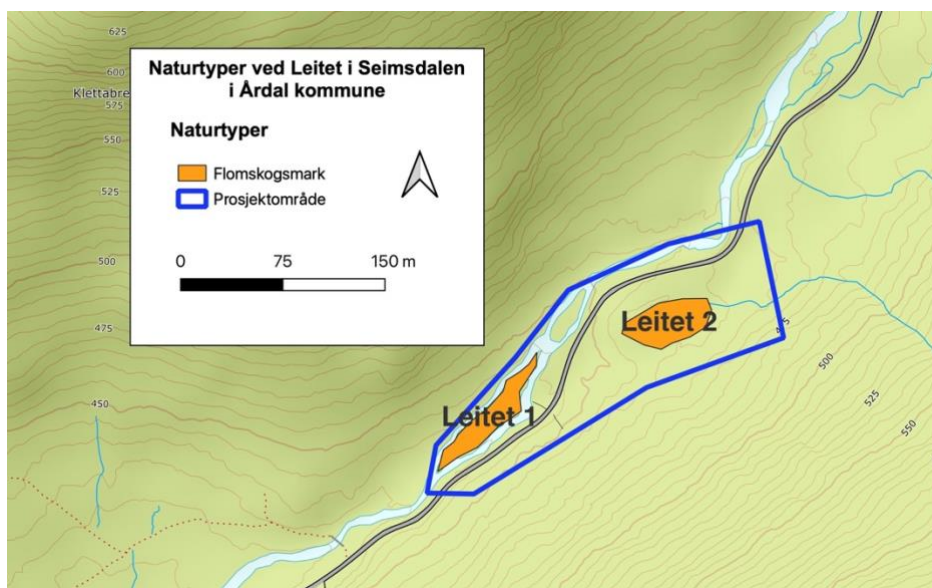

Figur 5 Det er mange myrer på Farstad som har jevn struktur og kan ha blitt slått eller beitet tidligere. Uten kjent brukshistorikk er det vanskelig å vurdere om de skal registreres som naturtype. T.v: Registrert som Sørlig slåtte myr på lokaliteten Årsete slåtte myr, basert på struktur og nærhet til seter. T.h: Ikke registrert som naturtype til tross for stor åpen myr med jevn struktur. På vestsiden av elva for Nyteig. Foto: Hanne Alise Bolstad-Heien.

3.2 Leitet i Seimsdalen

Bakgrunn

Partier av veien i øvre deler av Seimsdalen ble høsten 2024 rammet av flom som følge av ekstremværet Jakob. Kommunen ønsker å reparere og beskytte skadde og utsatte deler av veien. Til det er det behov for noe løsmasser, og ei steinur like ovenfor ferista på Leitet er foreslått benyttet. I den forbindelse er det ønskelig å vurdere konsekvensene på naturmangfold av tiltaket. En befaring ble derfor utført 26.05.2025 av Geir Gaarder. I praksis begrenset undersøkelsen seg til et parti på noen ti-talls dekar ovenfor nevnte ferista på Leitet, langs elva og på og rundt steinura. Et foreløpig notat ble utarbeidet rett i etterkant av befaringen og levert kommunen. Beskrivelsen som følger er en oppdatert og tilpasset versjon av dette.

Figur 6. Avgrenset prosjektområde og påviste naturtyper ved Leitet i Seimsdalen, Årdal kommune. Området var for øvrig del av et eldre, større kartleggingsområde, uten at det da ble figurert ut naturtyper her.

Figur 7. Eksempel på skader på veien og elvebredden ovenfor ferista på Leitet. De grove løsmassene på motsatt elvebredd er sannsynligvis også en følge av flommen. Skogen på motsatt side av elva er dels flommarkskog. Foto: Geir Gaarder

Resultater

Det ble ikke funnet rødlistearter, men derimot to lokaliteter med en rødlistet naturtype – flomskogsmark. Dels er det snakk om flommarkskog på grovt materiale (T30-1) på holmer og kantsoner til elva. I tillegg kommer en mindre flommarkskog på finmateriale (T30-2) som har blitt demt opp av en kvartærgeologisk avsetning av grov stein, dvs. NiN-typen kalkfattig ur (T13-2), innenfor hovedtypen rasmark. Kalkfattig ur kartlegges ikke etter Miljødirektoratet sin instruks, da den ikke er rødlistet eller regnet som særlig viktig for artsmangfoldet.

Figur 8. Deler av steinura sett ned mot veien. I den minste øvre og ytre lag ser ut til å bestå av ganske grove steiner. Det er blåbærskog i kantsoner, mens det er mest moser (heigråmose mv.) og bare spredte trær mer sentralt på ura. Foto: Geir Gaarder

Det ble for øvrig ikke funnet noen lavararter i lungenever-samfunnet i flomskogsmarkene. Derimot er det plantet og dels forvillet litt norsk gran i området.

Figur 9. Vei- og elvekant, med flommarkskog ute på en holme i elva (lokalitet Leitet 1). Det er snakk om gråordominert skog på grovt substrat. Foto: Geir Gaarder

Verdivurdering

To naturtyper som skal kartlegges etter Miljødirektoratet sin instruks ble funnet i området, begge flomskogsmarker. Et par lokaliteter ble funnet langs elva (en var for liten til å bli figurert ut) og en i lien ved siden av. Begge lokalitetene er små og uten funn av spesielle arter, og har fått lav kvalitet, se tabell 3 under. Siden flomskogsmark er en sårbar naturtype, fører dette likevel til at lokalitetene får stor verdi etter Miljødirektoratet sin metodikk for konsekvensutredning (M-1941).

Tabell 3 Lokalitetene som ble registrert av Miljøfaglig Utredning ved Leitet i Seimsdalen under årets kartlegging i Årdal kommune.

Naturtype	Lokalitetsnavn	NinID	Lokalitetskvalitet
Flomskogsmark	Leitet 1	NINFP2510219098	Lav kvalitet
Flomskogsmark	Leitet 2	NINFP2510219099	Lav kvalitet

Figur 10. Deler av flommarkskogen på østsiden av veien. Et lite bekkesig renner gjennom og i bakgrunnen ses plantet gran i utkanten av skogen. Foto: Geir Gaarder

Figur 11. Flommarkskogen på østsiden av veien grenser nokså skarpt mot en skråning med mer vanlig fastmarkskog. I overgangen er det tendenser mot kildepregede samfunn, men tydelige kilder ble ikke funnet. Foto: Geir Gaarder

Lokalitetsomtaler

Leitet 1

Tilstanden vurderes som moderat fordi skogen vurderes å være en eldre produksjonsskog. Derimot er det ikke funn av fremmedarter her og ingen kjørespor, samt at det er ubetydelig regulering av vassdraget.

Naturmangfoldet vurderes som lite, fordi området bare er litt over 1 dekar, samtidig som det finnes død ved, men sparsomt, og det er ikke kjent rødlistearter herfra, samt at det heller ikke brukes som beitemark. Vi snakker i praksis om en ordinær, flomutsatt skog på ei elveør i et nokså rasktrennende vassdrag med til dels grove løsmasser. Gråor dominerer i tresjiktet. Størrelsen er samtidig liten, samtidig som miljøvariasjonen er lav.

Leitet 2

Tilstanden vurderes som moderat fordi skogen vurderes å være en eldre produksjonsskog. Derimot er det ikke funn av fremmedarter her og ingen kjørespor. Det finnes derimot en del gran, men siden den ikke er en nasjonal fremmedart og at slike problemarter ikke skal benyttes i vurderingen, så gir ikke det negativt utslag, selv om det helt klart er med på å forringe tilstanden.

Naturmangfoldet vurderes som lite, fordi området bare er litt over 1 dekar, samtidig som det finnes død ved, men mest av små dimensjoner og/eller gran, og det er ikke kjent rødlistearter herfra, samt at det heller ikke brukes som beitemark. Dette er en litt kildepreget flommarkskog (på grensa mot å betegnes som sumpskog), som ikke er koblet mot elva, men mot variable vannsig fra lia inntil. Gråor dominerer.

Vurdering av sårbarhet

De observerte miljøene er særlig sårbare for fysiske inngrep, men også hogst og endring av hydrologi. I praksis tilsier dette følgende råd av hensyn til naturmangfoldet:

1. Ingen fysiske inngrep innenfor avgrensede miljøer, og heller ikke i ei smal buffersone rundt.
2. Ingen hogst innenfor avgrensede miljøer, med unntak av gran. Gran er en lokal fremmedart og derfor et negativt innslag.
3. Det bør ikke fylles ut mer løsmasser enn nødvendig i kantsoner mot elva. Dette kan endre flommønstre (presse elveleiet over mot den andre siden) og indirekte forringe flommarkskogene i elva. Da er det bedre å flytte nåværende vei litt vekk fra elva i stedet. En liten justering av veitraséen mot øst bør derfor vurderes på strekninger der det er praktisk mulig, framfor inngrep i elvekanten.
4. Det bør utvises varsomhet ved uttak av stein fra steinura, og helst begrenses til ytre kanter. Dette da det er tydelig at steinura fungerer som en demning for flommarkskogen på oversiden, og det er viktig at denne funksjonen blir opprettholdt.

Det er til slutt grunn til å framheve at flommer er en helt nødvendig betingelse for å opprettholde den økologiske funksjonen til flommarkskog. I første rekke gjelder det årlige, «normale» flommer. Men, også storflommer som forårsaker til dels kraftig erosjon i elvekantene er en naturlig og viktig del av dynamikken i slike miljøer.

Figur 12. Veien med steinura i overkant. Akkurat på denne strekningen er det ikke så store skader på veien som følge av flommen, da det er en ganske bred kant med vegetasjon mellom veien og elva. Foto: Geir Gaarder

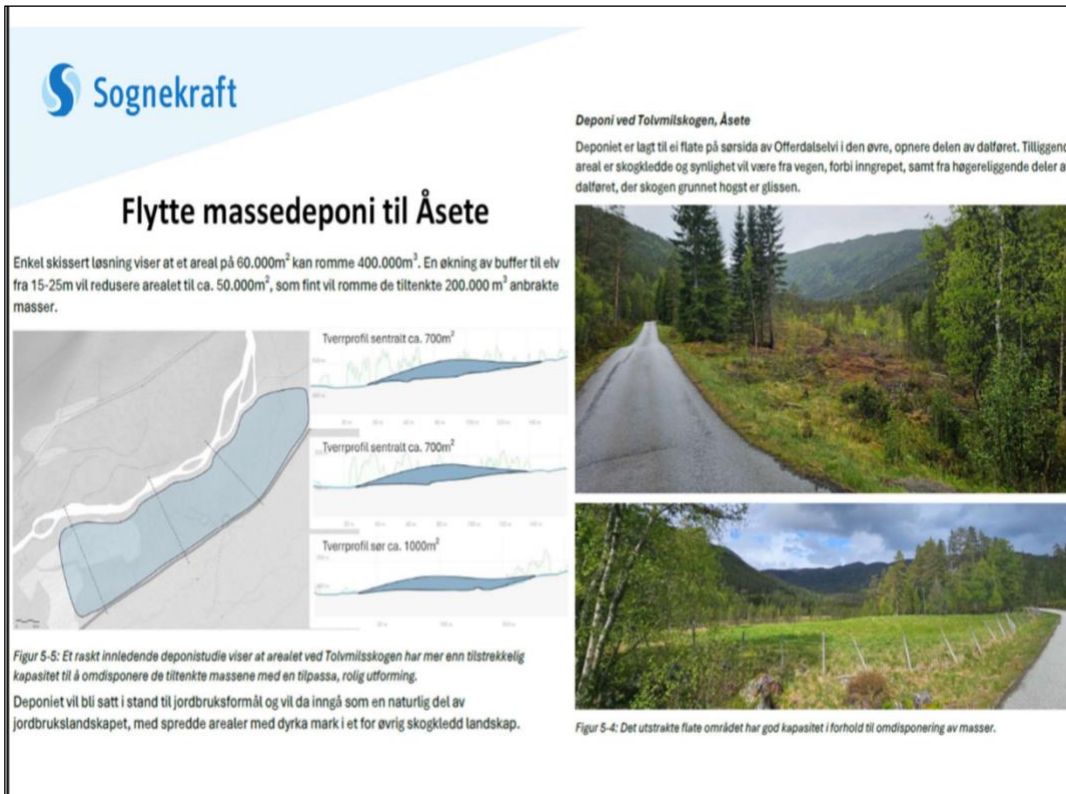
3.3 Sør for Åsete i Indre Offerdal

Bakgrunn

Det er gitt konsesjon for utbygging av vannkraftverk i Indre og Ytre Offerdal. Planene innebærer bl.a. at vann overføres i tunnel fra Ytre Offerdalselvi til Indre Offerdal (og slippes ut i fjorden utenfor). I den forbindelse er det behov for et massedeponi i øvre del av Indre Offerdal. I forhold til opprinnelige planer ønsker tiltakshaver Sognekraft nå å flytte deponiet til Tolvmilskogen sør for Åsete, se informasjon gitt i figur 13 under. Området har trolig ikke vært kartlagt for naturmangfold tidligere og Årdal kommune ønsket derfor at en enkel undersøkelse.

En befaring ble derfor utført 22.08.2025 av Geir Gaarder, der også Eline Mikkelsen fra Årdal kommune deltok. Det var oppholdsvær med bare svak vind, men ganske kjølig, høstlig preg. Forholdene vurderes som godt egnet til å fange opp karplanteflora, lav og moser, noe dårligere for sopp (hittil dårlig soppsesong) og tidspunktet var ikke egnet for å vurdere fuglefaunaen.

NB! Området ble også systematisk kartlagt av Multiconsult i 2025, inkludert en heldekkende naturtypekartlegging basert på Miljødirektoratet sin instruks (2024) med tilhørende innmelding av kartleggingsområde. Ut over artsdata som i den forbindelse er lagt ut på Artskart og det som er synlig av foreløpige resultater i NiN-web, er det ikke kjent at det er utarbeidet noen rapport fra dette arbeidet ennå.

Figur 13. Mottatt informasjon fra Årdal kommune om planlagt flytting av massedeponi i Indre Offerdal.

Resultater

Det ble funnet en rødlisteart – knerot (NT), men ingen rødlistede naturtyper eller andre naturtyper som skal kartlegges i henhold til Miljødirektoratet sin instruks. Området består av en veksling mellom fattig til svakt kalkrik fastmarkskogsmark (blåbærskog T4-1, bærlyngskog T4-5, men også litt svak lågurtskog (T4-2) og kanskje svak bærlyng-lågurtskog (T4-6)) og fattig til svakt kalkrik jordvannsmyrkant (litt kalkfattig og svakt intermediær myrkant V1-6 og sterkt intermediær og litt kalkrik myrkant V1-7). Generelt dominerer de fattigste skog- og myrtypene, samt at det er mest fastmarkskogsmark her. Anslått fordeling er på 70/30 mellom skog og myr, og en lignende fordeling også mellom fattige og rike typer.

Myrmiljøene er gjennomgående ganske grunne, trolig uten dyp torv. Det er flere steder tydelig kildepreg, uten at det er grunnlag for å skille ut egne kildesamfunn.

Området må samtidig betegnes som en del påvirket av menneskelig aktivitet. Det meste av skogen i området har blitt hogd ut for få år siden, med unntak av ei smal kantsone mot elva og så vidt ungskog nær vegen. Dette har samtidig medført noe kjørespor i området, også på myr, særlig i øvre, østre deler mot vegen, i mindre grad mot elva.

Figur 14. Sørlike og sentrale deler av kartleggingsområdet, sett fra sør. Gulgrønn vegetasjon er i første rekke myrtilknyttede plantearter. Foto: Geir Gaarder

Figur 15. Kildepreget parti der bl.a. rikmyrsarten skogsiv vokser. Foto: Geir Gaarder

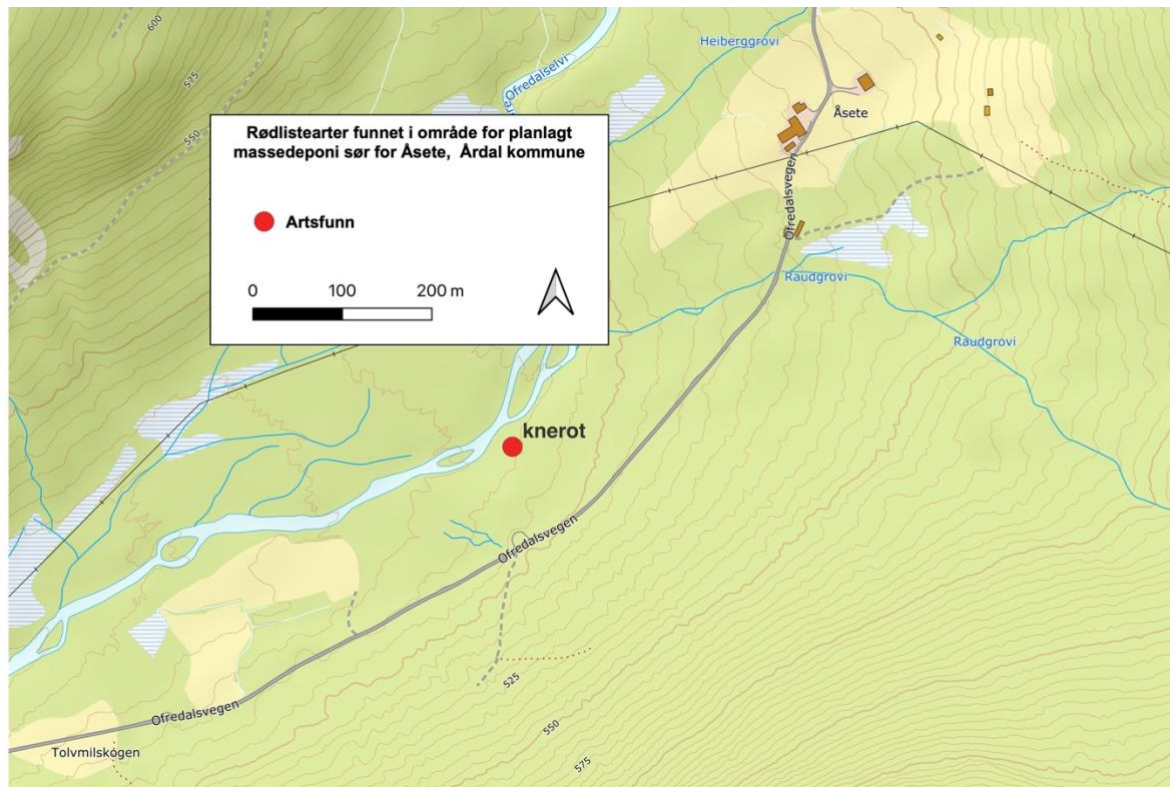
Figur 16. Litt kalkfattig til svakt intermediær myr i nordre del av området. Foto: Geir Gaarder

Verdivurdering

Nær truede arter med tilhørende funksjonsområder skal i henhold til metodikk for konsekvensutredninger ha middels verdi. For undersøkelsesområdet gjelder det for forekomsten av knerot, der det trolig er nødvendig å ha ei sone på 10-20 meter rundt for å opprettholde miljøet. For øvrig er det grunn til å påpeke at selv om aktuell myr med tilhørende arter ikke er rødlistet eller skilt ut som relevante kartleggingsenheter innenfor det nasjonale kartleggingssystemet til Miljødirektoratet, så er det hittil dokumentert lite intermediær til svakt kalkrik myr i Årdal kommune. Miljøet er med andre ord lokalt uvanlig. Dette kommer bl.a. fram gjennom sjekk av Artskart for de typiske artene som ble funnet i området. Flere av de har få tidligere kjente funn i kommunen, og for en art som myrsauløk ser dette ut til å være første kjente/dokumenterte forekomst i Årdal.

Figur 17. Et par eksemplar av knerot (NT) har klart å presse seg opp blant krekingen og blomstre. Foto: Geir Gaarder

Figur 18. Lokalisering av voksestedet for knerot (NT) sør for Åsete i Indre Offerdal, Årdal kommune.

3.4 Kulturlandskapet rundt Ytre Ofredal

Bakgrunn

Den sørvendte fjordlia utenfor Seimsdalen forbi Indre og Ytre Ofredal har et svært gunstig klima, tydeligvis med uvanlig høye sommertemperaturer. Potensialet for varmekjære, krevende arter er høyt, bl.a. for insekter, men også sopp, karplanter mv. Den er samtidig lite undersøkt, og det meste er vanskelig tilgjengelig. Det er likevel mulig å gå langs fjorden mellom Indre og Ytre Ofredal. En befaring her ble derfor utført 23. 05.2025 av Geir Gaarder, i ganske pent forsommervær.

Resultater

På Ytre Ofredal ble det funnet grunnlag for å avgrense to lokaliteter med den sterkt truede naturtypen slåttemark. Begge var små, preget av svak hevd og hadde et begrenset mangfold av karplanter. Kvaliteten ble derfor ganske lav. Samtidig er det utvilsomt et stort potensial for krevende og kanskje også rødlistede insekter på og rundt disse engene, selv om ingen ble påvist ved besøket.

På Ytre Ofredal er det sannsynligvis også andre naturmangfoldverdier. Det var mindre partier med semi-naturlig eng også inne på tunet på østsiden av elva, men for små areal til å registreres, og det fantes en del tørrengpartier med engaktig oppdyrket eng på vestsiden av elva, med potensial for krevende insekter.

I tillegg til dette er det klare naturverdier knyttet til skog og dels rasmark/åpen grunnlendt naturmark langs stranda mellom Indre og Ytre Ofredal. Under feltarbeidet ble hagtornsommerfugl (VU) observert et par steder, og det ble også registrert andre krevende, mindre vanlige insekter som sørgekåpe og skogmaurløve. Enkelte gamle/døde furutrær hadde spor av insektangrep, og potensialet for vedboende biller, antagelig også rødlistearter, er til stede. Det ble også gjort spredte funn av krevende karplanter, inkludert furuvintergrønn (NT) og kalkindikatorer rødfangre og vill-lin. Med andre ord finnes det sannsynligvis innslag av tørr kalkfurusskog her, med tilhørende potensial for rødlistede og kanskje truede mykorrhiza-sopp.

Tabell 4 Lokalitetene som ble registrert av Miljøfaglig Utredning i Ytre Offerdal under årets kartlegging i Årdal kommune.

Naturtype	Lokalitetsnavn	NinID	Lokalitetskvalitet
Slåttemark	Ytre Offerdal vest	NINFP2510219100	Lav kvalitet
Slåttemark	Ytre Offerdal øst	NINFP2510219102	Lav kvalitet

Lokalitetsomtaler

Ytre Offerdal vest

Tilstanden vurderes som dårlig. Dette skyldes en kombinasjon av at bruken virker svært ekstensiv, samtidig som det nok helst har vært litt gjødsling her for lenge siden. På den andre siden er ingen fremmedarter funnet, og det tørre klimaet gjør at den får et ganske intakt preg. Det har tidligere stått noen grove, plantede bartrær rett på oversiden, som positivt nok har blitt hogd ned for et par år siden.

Naturmangfoldet vurderes som lite. Det er dårlig med habitatspesifikke arter og ingen rødlistearter er påvist. Det bør her likevel påpekes at verken beitemarksopp eller insekter er kartlagt, begge grupper som i slike tørre, varme og solrike miljøer som dette ofte kan ha mange og dels rødlistede arter. Størrelsen er samtidig liten, bare litt over 300 m², samtidig som miljøvariasjonen er lav.

Ytre Offerdal øst

Tilstanden vurderes som dårlig. Dette skyldes en kombinasjon av at området vurderes å være i en brakkleggingsfase (det er nok flere ti-år siden det ble slått her, men det er såpass tørt og helst noe hjortebeite at suksjonen går langsomt), samtidig som det nok helst har vært litt gjødsling her for lenge siden. På den andre siden er ingen fremmedarter funnet, og det tørre klimaet gjør at den få.

Naturmangfoldet vurderes som lite. Det er få habitatspesifikke arter og ingen rødlistearter er påvist. Det bør her likevel påpekes at verken beitemarksopp eller insekter er kartlagt, begge grupper som i slike tørre, varme og solrike miljøer som dette ofte kan ha mange og dels rødlistede arter. Størrelsen er samtidig liten, bare litt over 500 m², samtidig som miljøvariasjonen er lav.

Figur 19. Skikkelig soleksponert, nylig død furu i rasmark mellom Indre og Ytre Ofredal. Det ble funnet en del insektgnag på treet, men av ukjente arter. Slike trær er uansett av svært stor verdi for insektfaunaen i området og bør få stå i fred, noe som ikke bør være noe problem på et såpass utilgjengelig sted som her (inntil det eventuelt blir tatt av steinsprang). Foto: Geir Gaarder

Figur 20. Tørr furuskog på sand og grus på nedsiden av veien like ovenfor Indre Ofredal. Dette er trolig typisk sandfuruskog, en rødlistet skogtype som er ekstremt sjelden i en så velutviklet form på Vestlandet. Samtidig er potensialet for rødlistede sopp i slik skog stor. Foto: Geir Gaarder

Figur 21. Mer steinete skog på oversiden av vegen ned til Indre Ofredal. Kanskje er dette også en litt dårligere utviklet variant av sandfuruskog, men uansett har den et innslag av dødt trevirke som kan ha stor verdi for bl.a. krevende og rødlistede, varmekjære biller. Foto: Geir Gaarder

3.5 Insektundersøkelser i Årdal i 2025

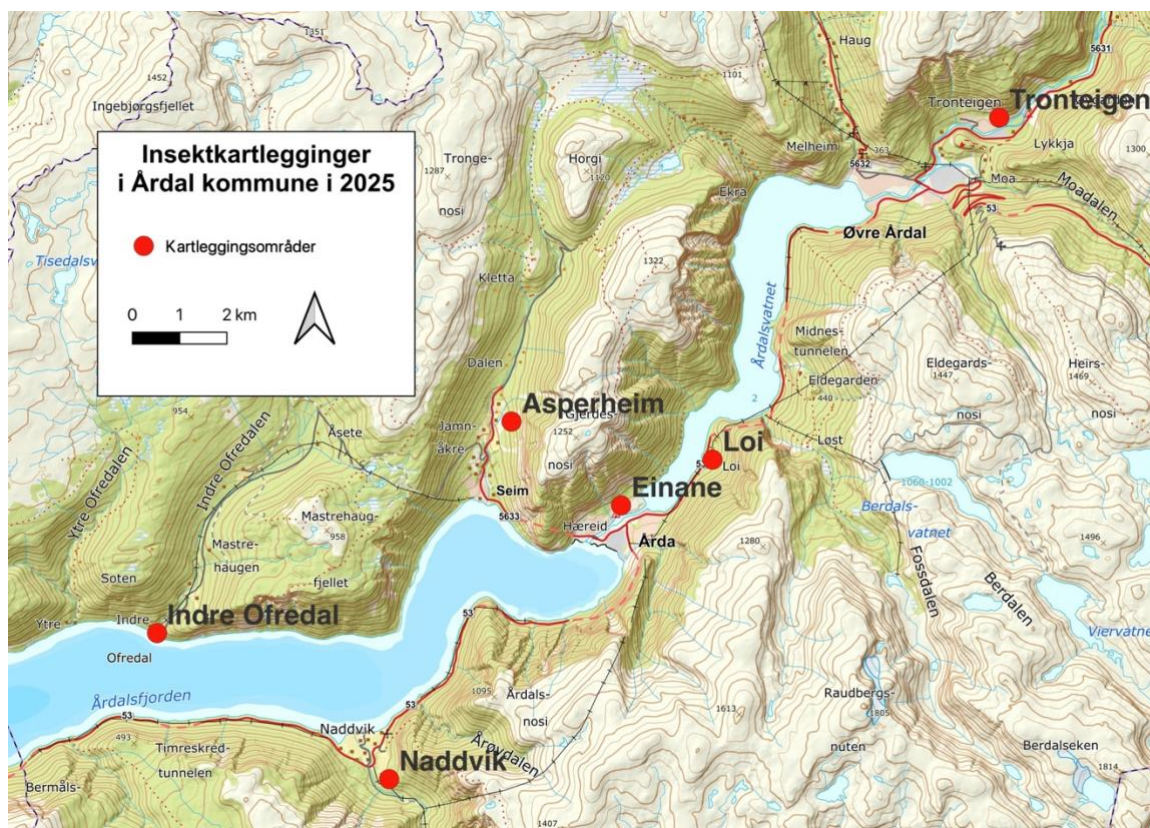
Bakgrunn

Mangfoldet av insekter i Årdal kommune er generelt dårlig kjent. Samtidig viser undersøkelser i andre kommuner i Indre Sogn at det er stedvis stort potensial for geografisk isolerte, interessante arter og/eller rødlistede og truede arter. For Årdal sin del så ble dette tydelig dokumentert gjennom et svært overraskende funn av den sterkt truede furskogsarten niflekkpraktbille ved Indre Ofredal i 2024 (funnet ble gjort av Bjarte Aadland og der dokumentert med bilder lagt ut på Artskart).

Det ble derfor gjennomført flere søk etter insekter, både sommerfugler, biller, tovinger mv. i kommunen i 2025. Feltarbeidet ble særlig rettet mot tørre og varme miljøer, dels åpne enger (inkludert rasmark) og blottlagte miljøer med grus og sand, dels eldre skog, og ble hovedsakelig gjort av Jørn Roger Gustad, med mindre supplement av Geir Gaarder.

I praksis ble i første rekke følgende områder oppsøkt:

- 1) Indre Ofredal (furudominert dalføre, området nærmest sjøen),
- 2) Asperheim i Seimsdalen (eng i rasmark),
- 3) Einane på Årdalstangen (overgang mellom kultureng og rasmark),
- 4) Tronteigen ovenfor Øvre Årdal (sterkt endret mark/skrapmark)
- 5) Loi (beitemark/slåtteeeng).
- 6) Naddvik (beitemark/hagemark)

Figur 22. Viktigste fangstområder for insekter i Årdal kommune i 2025 i forbindelse med kommunedelplanarbeidet. Nøyaktig avgrensning av lokalitetene er ikke gjort og vil variere. Samtidig ble det også litt mer tilfeldig registrert litt insekter noen flere steder denne sesongen, bl.a. langs stranda mellom Indre og Ytre Ofredal og i øvre deler av Indre Ofredal.

Resultater

Alle artsfunn legges inn i Artsobservasjoner under prosjektnavn «Kartlegging i Årdal 2025»: <https://www.artsobservasjoner.no/ViewSighting/ViewSightingAsTable?storedSearchCriteria=11937306>. Prosjektet kan også søkes opp i Artsobservasjoner under Funnegenskaper. Legg til Prosjekt under Flere søkeparametere, og søk opp navnet. Det er bare deler av det innsamlede materialet som er bestemt, og videre bestemmelser vil bli lagt inn fortløpende ut over vinteren 2025/2026.

1. Indre Ofredal

Lokaliteten ble besøkt 16.-17. juli og 18.-19. august. Spesielle funn var; niflekkpraktbille *Buprestis novemmaculata* (Coleoptera, rødlistet sterkt truet (EN)), *Hallomenus binotatus* (Coleoptera, sju tidligere funn i Vestland), *Argyresthia ivella* (Lepidoptera, relativt fåtallig i Norge (96 andre funn)), eikeglansvikler *Cydia splendana* (svært få funn i Vestland, nærmest i Vik), *Pilophorus clavatus* (Hemiptera, ett tidligere funn i Vestland, helt i SV) og *Forcipomyia eques* (Diptera, bare to DNA-registreringer tidligere i Vestland).

Indre Ofredal er sørvendt, med et varmt lokalklima, noe som er svært gunstig for mange insekter. Lokaliteten for lysfellefangst ble valgt ved en rasteplass ovenfor skiltet ned til bebyggelsen (ne før sjøen). Her er det produktiv, høy og slankstammet furuskog med elva ved siden. Håving ble foretatt i hovedsak rundt bebyggelsen og i en gammel frukthage ovenfor 17. juli, og rundt bebyggelsen og i sandfuruslogen ovenfor 19. august. Elva ble ikke krysset ved noen av besøkene. I juli ble hovedfokus gitt til området rundt det gamle sagbruket. Svært varmt vær ga markant sverming av biller og veps.

Figur 23. Sviknotten *Forcipomyia eques* suger blod av sokkelgulløye *Nineta vittata*. Gulløyet kom til lysfelle 17. juli 2025, og hadde med seg to slike sviknotter, bare millimeteren "stor". Foto: Jørn R. Gustad.

2. Asperheim

Lokaliteten ble besøkt 16. juli. Spesielle funn var; knoppurtengmott *Paratalanta hyalinalis* (Lepidoptera, rødlistet nær truet (NT), håvet langs stien ved markene ved gården), mørk gjøkveiveps *Ceropales maculata* (Hymenoptera, tredje funn i Vestland) og *Cionus nigritarsis* (Coleoptera, relativt få norske funn).

Lokaliteten er en vestvendt fjellside under Gjerdesnosi (1252 moh.). En nyanlagt anleggsvei ble fulgt opp fra gården Asperheim til rasmarkseng/-tørrbakke. Bratt terreng og tett vegetasjon gjør fri håving noe krevende. Ovenfor tresjiktet åpner det seg opp, og det ble fulgt/undersøkt en rasmarkseng/-tørrbakke med rik planteflora over ca. 75 meter på ca. 325 til 400 meters høyde. Lokaliteten ligger rett nord for et elveleie/en rasrenne.

Figur 24. Rasmarkseng/tørrbakkemiljø ovenfor Asperheim i Seimsdalen. Et åpent engmiljø med en rik flora, bl.a. med god forekomst av tørrbakkearten gjeldkarve, er åpenbart viktig for insekter. Foto: Jørn R. Gustad.

3. Einane

Lokaliteten ble besøkt 17. juli. En tursti ovenfor bebyggelsen ble fulgt. Spesielle funn var; blank kulegullveps *Omalus aeneus* (Hymenoptera, tredje funn i Vestland), nordlig vedgraver *Ectemnius borealis* (Hymenoptera, andre funn i Vestland) og skogstilkgraver *Mimumesa dahlbomi* (Hymenoptera, tredje funn i Vestland).

Lokaliteten er en sørøstvendt tursti som ble fulgt fra Løytnant Lems veg til Nedrevollane. Turstien går i kanten av rasmark, i hovedsak nær kulturmark og sterkt endret mark. Den går dels gjennom skog, med hyppig innslag av ask (rødlistet EN). I industriområdet ved enden av den fulgte traseen, så var det forekomster av hvitdodre (rødlistet SE).

4. Tronteigen

Lokaliteten ble besøkt 19. og 24. august. Spesielle funn var; svart bredmøll *Prochoreutis myllerana* (Lepidoptera, tredje og fjerde funn i indre Vestland), gulflekket snutebille *Sitona obsoletus* (Coleoptera, første funn i indre Vestland) og *Thecophora atra* (?) (Diptera, i så fall første funn i Vestland).

Lokaliteten ligger på en stor løsmasseavsetning og undersøkte areal består for det meste av løs sterkt endret fastmark med sand og grus, dels også mer stabilisert eng-lignende sterkt endret fastmark. Det har blitt dumpet litt hageavfall her, noe som har gitt innslag av flere fremmedarter, men ikke i store mengder bortsett fra en del hvitdodre (SE). Derimot opptrer en del typiske arter for tørre, ustabile kantsoner hyppig, som burot og reinfann. Dette har inntil nylig vært brukt som cross-bane for motorsykkel/sykkel, noe som har ført til en del innslag av blottlagt sand og grus.

Figur 25. Svart bredmøll *Prochoreutis myllerana* ble funnet både 19. (bildet) og 24. august 2025 på Tronteigen. Arten er ganske spektakulært mønstret med fine skjell på vingene. Foto: Jørn R. Gustad.

5. Loi

Lokaliteten ble besøkt 17. juli og 19. august.

Lokaliteten er en vestvendt beitemark/slåtteeing som ligger tett ved hovedveien (RV53). Det ble i hovedsak gått i kantsonen av marka, og det ble ikke gått inn i terrenget som har vært kultivert tidligere. I kantsonen er det fine kratt og gode svermeforhold for eksempelvis blomsterfluer og veps.

Figur 26. Mange insekter kan være tilsynelatende karakteristisk tegnet slik at en kan anta enkel artsbestemmelse. Det er ikke alltid tilfellet, som for denne darwinvepsen Ichneumonidae fra Loi 17. juli 2025. Den tas vare på for om mulig å kunne bestemmes senere. Foreløpig arbeidshypotese: *Diphyus amatorius*. Foto: Jørn R. Gustad.

6. Naddvik

Lokaliteten ble besøkt 22. mai, 21. juli og 23. august. Aktiviteten begrenset seg stort sett til registrering av sommerfugl og bruk av lysfeller på natta, både på vest- og østsiden av elva ovenfor fylkesvegen. Ingen spesielt sjeldne arter ble påvist, bare enkelte som kan være litt mindre vanlige, som hvithodebladvikler *Pandemis cinnamomeana* og mørk løvvikler *Apomotis sauciana*.

Området har nokså tørr skog og kulturmark på grove elveavsetninger. Feller ble plassert i åpen hagemark med hengebjørk og i kantsoner mot mer åpen beitemark (som skjøttes med sauebeite). Gras-arter dominerer på marka og det var gjennomgående sparsomt med blomsterplanter.

Verdivurdering

Insektundersøkelsene i Årdal kommune i 2025 er ikke omfattende nok til å gi noen klare konklusjoner omkring hvor store disse naturmangfoldverdiene er i kommunen, eller hvilke miljøtyper og områder som peker seg ut som særlig viktige. Men, de har bekreftet mistanken om at kommunen sannsynligvis har regionalt viktige (og det kan heller ikke utelukkes nasjonalt viktige) forekomster av flere arter med tilhørende miljøkrav.

Det er klart at det er en fast populasjon av niflekkpraktbille på Indre Ofredal, med tilhørende potensial for andre varmekjære, gammelskogstilknyttede furuskogsarter der, samt at det der og videre mot Ytre Ofredal er forekomst av flere krevende, varmekjære og dels rødlistede arter knyttet til mer eller mindre åpne miljøer. Rasmarksenger i Seimsdalen er også leveområde for rødlistede og krevende arter knyttet til åpne engsamfunn. I tillegg ble det gjort interessante funn i ulike typer kulturbetingede, åpne miljøer i dalføret fra Årdalstangen og opp til forbi Øvre Årdal.

Forslag til oppfølgende undersøkelser

Utvalgte lokaliteter og funn på disse viser et klart potensial for viktige forvaltningsrelevante insektfunn ved videre undersøkelser. Spesielt de sørvendte og soleksponerte lokalitetene Indre og Ytre Ofredal synes interessante for videre studier. Den geografisk isolerte forekomsten av niflekkpraktbille på Indre Ofredal viser at furuområdene der innehar særlig verdifulle kvaliteter. Samtidig er furuskogen nokså krevende å inventere. Den er stedvis brattlendt, og det er gjerne lengre mellom insektene. Det må også anvendes tilpasset inventeringsmetodikk, i større grad observasjon av flyvende insekter, men også undersøkelse av gnag og trevirke etter vedboende arter. Det er åpenbart en fordel med god kjennskap viktige vertsarter for insektene, som for eksempel kjuker. Ut fra flyfoto så ser området ovenfor Kleivi og Dokki oppover mot Brenna og nordover nokså intakt ut. Et større område nedenfor Brenna ser ut til å være hogd. På andre siden av dalen, ovenfor Solstad, ser skogen intakt ut, med innslag av spredte knauser. Dette er alle områder som bør inventeres videre. På samme måte vil Ytre Ofredal trolig langt på vei ha like kvaliteter. Ut fra flyfoto ser skogen ikke ut til å være kulturpåvirket i særlig grad. Finneren av niflekkpraktbilla i 2024 (Bjarte Aadland), har også gjort to andre rødlistefunn av insekter, foruten hagtornsommerfugl ved Indre Ofredal, nemlig storperikumbladbillen *Chrysolina hyperici* (rødlistet NT) og mørk messingblomsterflue *Callicera aurata* (rødlistet VU). Disse funnene viser ytterligere kvaliteter i området.

Andre naturverdier for anbefalt videre studier er det store sørøstvendte grus-/sandtaket i Ytre Ofredal. Habitatet kan huse varmekrevende arter som foretrekker tørr og varm sand og grus, og virker ikke undersøkt tidligere i Årdal. Samtidig bør de kulturpåvirkede områdene rundt bebyggelsen kartlegges, spesielt slåttemarkene.

Åpne rasmarkpartier i Seimsdalen bør kartlegges videre. Det studerte partiet ovenfor Asperheim ga ny, viktig innsikt om potensialet. Her bør området ovenfor rullesteinsura mellom Asperheim og Nyheim kartlegges. Ut fra flyfoto og observasjon ser området ut som en sammenhengende ca. 250 meter bred rasmarkslette som ligger på 450 meters høyde, på ca. 100 høyde i hele sin lengde.

Områdene rundt tettstedene Årdalstangen og Øvre Årdal kan med fordel også kartlegges grundigere, blant annet fordi dette er pressområder for videre utbygging.

Figur 27. Rasmarker ovenfor Asperheim. Slike store, åpne rasmarksenger har ofte en svært rik fauna av insekter, bl.a. sommerfugler, og inkluderer ofte rødlistede og truede arter. Foto: Jørn. R. Gustad

Figur 28. Insekthull i hogd furu ved Indre Ofredal. Merk spesielt det spissovale hullet lengst til høyre, som ligger horisonalt. Dette er typisk for praktbiller, som niflekkpraktbilla. Foto: Geir Gaarder

Figur 29. Niflekkpraktbille *Buprestis novemmaculata* Indre Ofredal 17. juli 2025. Individet ble håvet i sverming ved det gamle sagbruket. Arten ble sensasjonelt funnet på lokaliteten i 2024, og er påvist ellers bare i Telemark i Norge. Den krever gammel, tørr furuskog med en del dødt trevirke. Foto: Jørn R. Gustad.

3.6 Fremmedarter funnet i Årdal i 2025

Bakgrunn

Det forelå på forhånd forholdsvis få registreringer av fremmedarter fra kommunen. Samtidig tydet både tilfeldige observasjoner og miljøene rundt de gamle tettstedene på Årdalstangen og Øvre Årdal, på at det var et potensial for å finne flere lokaliteter av kjente arter og også tidligere ikke registrerte fremmedarter.

Det ble ikke gjennomført noe systematisk søk etter slike arter i kommunen dette året, men det vektlagt å få fanget bedre opp mangfoldet, samt gjøre lokale trusselvurderinger av dem, basert på spredningsomfang, diversitet, tidligere funn mv. Dette ble hovedsakelig gjort av Geir Gaarder.

Resultater

Det ble i løpet av 2025 gjort 151 funn av fremmedarter i Årdal kommune, basert på Artskart (Artsdatabanken 2025). Dette omfattet 35 arter, hvorav 18 arter ikke tidligere har vært registrert i kommunen. Hele 9 av de «nye» artene står oppført med svært høy risiko på den nasjonale fremmedartslista (Artsdatabanken 2018). Ikke minst er det verdt å merke seg både at flere arter i svært som er kjent for stedvis å skape alvorlige problemer andre steder i Norge, samt nå hadde til dels mange funn, tidligere ikke har vært påvist. Eksempler her er fagerfredløs, gravbergknapp, mongolspringfrø og skogskjegg.

Tabell 5 Lokalitetene som ble registrert av Miljøfaglig Utredning i Fardalen under årets kartlegging i Årdal kommune. Artene er sortert etter fremmedartstatus og norsk navn. SE=Svært høy risiko, HI=Høy risiko, PH=Potensiell risiko, LO=Lav risiko. *-Arten ble først registrert for kommunen i 2025.

Norsk navn	Latinsk navn	Status	Antall funn
Alpegullregn*	<i>Laburnum alpinum</i>	SE	2
Bergfuru*	<i>Pinus mugo</i>	SE	4
blankmispel	<i>Cotoneaster lucidus</i>	SE	9
blåhegg	<i>Amelanchier spicata</i>	SE	4
bulkemispel	<i>Cotoneaster bullatus</i>	SE	8
Fagerfredløs*	<i>Lysimachia punctata</i>	SE	7
Gravbergknapp*	<i>Phedimus spurius</i>	SE	2
Hagelupin	<i>Lupinus polyphyllus</i>	SE	6
hvitdodre	<i>Berteroa incana</i>	SE	6
Høstberberis*	<i>Berberis thunbergii</i>	SE	2
klistersvineblom	<i>Senecio viscosus</i>	SE	10
Matgrasløk*	<i>Allium schoenoprasum</i>	SE	1
Mongolspringfrø*	<i>Impatiens parviflora</i>	SE	1
parkslirekne	<i>Reynoutria japonica</i>	SE	1
rynkerose	<i>Rosa rugosa</i>	SE	7
rødhyll	<i>Sambucus racemosa</i>	SE	38
Skogskjegg*	<i>Aruncus dioicus</i>	SE	5
sprikemispel	<i>Cotoneaster divaricatus</i>	SE	10

Norsk navn	Latinsk navn	Status	Antall funn
Syrin*	<i>Syringa vulgaris</i>	SE	1
dagfiol	<i>Hesperis matronalis</i>	HI	4
Hjertebergblom*	<i>Bergenia cordifolia</i>	HI	2
kanadagås	<i>Branta canadensis</i>	HI	1
Snøbær*	<i>Symphoricarpos albus</i>	HI	1
Ugrasklokke*	<i>Campanula rapunculoides</i>	HI	4
doggrose	<i>Rosa glauca</i>	PH	2
Hagepære*	<i>Pyrus communis</i>	PH	1
japanspirea	<i>Spiraea japonica</i>	PH	2
Prakthjelm*	<i>Aconitum xcammarum</i>	PH	1
sandskrinneblom	<i>Arabidopsis arenosa</i>	PH	1
Sibiriris*	<i>Iris sibirica</i>	PH	1
Stikkelsbær*	<i>Ribes uva-crispa</i>	PH	2
vårpengeurt	<i>Noccaea caerulescens</i>	PH	1
Kanadahagtorn*	<i>Crataegus flabellata</i>	LO	1
kjempesenep	<i>Sisymbrium altissimum</i>	LO	3
Sum	35 arter (18 nye)		151 funn

Påvirkningsomfang og trusselvurdering

Det generelle inntrykket er at fremmedarter fremdeles ikke preger landskap og naturtyper i stort omfang i Årdal kommune. Men, lokalt er de flere steder blitt dominerende, og det er helt tydelig at flere arter med svært høy risiko sprer seg aggressivt. Både våre undersøkelser og Svang (2025) merket seg stedvis store mengder på Årdalstangen. De mest aggressive artene kan raskt bli et stort og svært ressurskrevende problem å håndtere for Årdal kommune, om det ikke settes inn effektive mottiltak. Eksempler på slike er skogskjegg, hagelupin og kjempespringfrø. Hittil ser det særlig ut til å være i nærområdene til tettstedene at problemet er størst, men spredningen av kjempespringfrø oppover i Fardalen viser at dette er i endring. Behovet for å bekjempe fremmedarter i kommunen er med andre ord økende, samtidig som det fortsatt bør være mulig å få kontroll med de fleste artene.

I tillegg er det grunn til å påpeke at oppmerksomheten omkring de negative virkningene av disse fremmedartene, som ofte er innført bevisst som prydplanter, lett kan føre til at holdningene til dem snur raskt. Fra at folk har et positivt inntrykk til at de primært ser det negative i dem. Når en i tillegg får steder der situasjonen ser ut til å være utenfor kontroll og de blir dominerende, så vil dette kunne påvirke folks totale syn på miljøet. Det kan bli mindre attraktive å oppholde seg og bosette seg i områder der fremmedartene tar overhånd.

Figur 30. Stor bestand av parkslirekne (SE) i kanten av veg og boligfelt. Dette er en art som, når den tar overhånd, verken er positiv for naturmangfoldet eller brukerinteresser, og det blir heller ikke særlig pent. Den er riktignok spiselig (for spesielt interesserte), men ut over det har den omtrent bare negative effekter. Når den tar over nært boligfelt så kan det også gi et negativt inntrykk av hele området. En kan lure på om folk som bor her egentlig ikke bryr seg særlig om hvordan det ser ut rundt dem og ikke er interessert i å ha pent og trivelig. Foto: Geir Gaarder

Figur 31. Ustelt hage ved noen boligblokker på Årdalstangen, på nordsiden av elva. Her har diverse fremmedarter tatt fullstendig overhånd og gjort dette til et ganske så utrivelig villniss. I forgrunnen er det skogskjegg (SE), men her vokser også bl.a. sprikemispel (SE), blankmispel (SE), fagerfredløs (SE) og blåhegg (SE). Fremmede arter utenfor kontroll kan i betraktes som biologisk søppel. Med andre ord er hagen i ferd med å bli en stor søppelhaug, og vi kan her snakke om en begynnende forslumming av bomiljøet. Foto: Geir Gaarder

4 Nye naturtyper og arter i Årdal

Her trekkes foruten resultatene gjengitt ovenfor, også enkelte resultater fra Dokkadeltaet Våtmarkssenter (Svang 2025) sine undersøkelser inn. Derimot i liten grad undersøkelsene i Lykkja naturreservat og Utladalen landskapsvernområde (Abaz mfl. u.a.). Sistnevnte skal først sluttrapporteres i løpet av februar 2026, og er derfor ikke bearbeidet ennå. Bare enkelte hovedinntrykk og data som enkelt lar seg oppsummere (som utlagte funn av arter på Artskart) er derfor inkludert her. I tillegg til dette er det gjort enkelte søk på Artskart over andre registrerte funn i Årdal dette året som er inkludert.

4.1 Nye naturtyper

Det ble i alt påvist nesten 150 naturtyperlokalteter i Årdal dette året, fordelt på rundt anslagsvis 15-20 ulike naturtyper, basert på våre undersøkelser og Svang (2025). Semi-naturlig mark med naturbeitemark (CR) og slåttemark (CR), samt flomskogsmark var antagelig de vanligste typene. For kulturmarkene var det stedvis en del som var i dårlig hevd, men også lokaliteter i ganske god tilstand.

Resultatene viser at truede og verdifulle naturtyper ikke er uvanlige i Årdal kommune, og at det utvilsomt slett ikke er vanskelig å finne nye forekomster. Samtidig ble det i det minste dette året ikke påvist så store og velutviklede forekomster. Lokalitetene må i første rekke betegnes viktige i et lokalt perspektiv, og som del av en nasjonal statistikk. De utgjør eksempelvis i liten grad gode objekter egnet for vern. Derimot anbefaler Svang (2025) en helhetlig skjøtelsesplan for de semi-naturlige engene i Naddvik, da dette skiller seg ut som et større, ganske helhetlig og verdifullt kulturlandskap.

Samtidig var det indikasjoner på at regionalt til nasjonalt viktige lokaliteter kan finnes utenfor arealene som ble naturtypekartlagt. Dels gjelder det for den tørre og gamle furuskogen rundt Indre Ofredal, samt langs stranda vestover til Ytre Ofredal (og trolig også forbi der). I fjordlia kan det være en del areal med kalkfuruskog, og ovenfor Indre Ofredal også noe sandfuruskog, en svært sjelden naturtype regionalt.

4.2 Artsregistreringer

Det ble gjort over 3000 artsfunn i Årdal kommune i 2025, fordelt på nesten 1000 arter. Av disse er et par hundre nye arter for kommunen (ifølge Artsobservasjoner nesten 400 arter, men en god del av disse er nok registrert i kommunen via andre baser). Vel 280 funn var av rødlistearter, fordelt på 58 arter. 11 av disse var nye, se kommentarer under tabell 6. Foruten vår naturtypekartlegging, så kom det også til en del funn gjennom Dokkadeltaet våtmarkssenter sin naturtypekartlegging (Svang 2025) og ikke minst basiskartlegging av deler av Utladalen landskapsvernområdet (Gaarder m.fl. 2026). I tillegg kommer en del mer spredte registreringer, i første rekke gjort på fritiden av ulike personer.

Samlet sett så har sannsynligvis 2025 blitt det året med flest registreringer og flest arter som er påvist i kommunen, men 2022 hadde nesten like omfattende undersøkelser.

Tabell 6 Registrerte rødlistearter i Årdal kommune i 2025. Data hentet fra Artskart (Artsdatabanken 2025). Status: EN=sterkt truet, VU=sårbar, NT=nær truet. *-Arten ble først registrert for kommunen i 2025.

Artsnavn	Norsk navn	Latinsk navn	Status	Antall
Fugl	bergand	<i>Aythya marila</i>	EN	1
Fugl	gråspurv	<i>Passer domesticus</i>	NT	8
Fugl	gjøk	<i>Cuculus canorus</i>	NT	8
Fugl	taksvale	<i>Delichon urbicum</i>	NT	4
Fugl	heilo	<i>Pluvialis apricaria</i>	NT	2
Fugl	rødstilk	<i>Tringa totanus</i>	NT	3
Fugl	tretåspett	<i>Picoides tridactylus</i>	NT	3
Fugl	teist	<i>Cephus grylle</i>	NT	1
Fugl	tjeld	<i>Haematopus ostralegus</i>	NT	1
Fugl	stær	<i>Sturnus vulgaris</i>	NT	1
Fugl	granmeis	<i>Poecile montanus</i>	VU	16
Fugl	fiskemåke	<i>Larus canus</i>	VU	7
Fugl	grønnfink	<i>Chloris chloris</i>	VU	6
Fugl	gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	VU	4
Fugl	gråmåke	<i>Larus argentatus</i>	VU	2
Fugl	svartand	<i>Melanitta nigra</i>	VU	1
Insekt	hagtornsommerfugl	<i>Aporia crataegi</i>	EN	2
Insekt	niflekkpraktbille	<i>Buprestis novemmaculata</i>	EN	1
Insekt	knoppurtengmott	<i>Paratalanta hyalinalis</i>	NT	1
Insekt	Mørk rutevinge	<i>Melitaea diamina</i>	VU	1
Karplante	alm	<i>Ulmus glabra</i>	EN	44
Karplante	ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	EN	9
Karplante	moselyng	<i>Harrimanella hypnoides</i>	NT	8
Karplante	rypebunke	<i>Vahlodea atropurpurea</i>	NT	5
Karplante	tvillingsiv	<i>Juncus biglumis</i>	NT	4
Karplante	lind	<i>Tilia cordata</i>	NT	3
Karplante	myggblom	<i>Hammarbya paludosa</i>	NT	3
Karplante	rødsildre	<i>Saxifraga oppositifolia</i>	NT	2
Karplante	fjellbunke	<i>Deschampsia alpina</i>	NT	2
Karplante	storrapp	<i>Poa remota</i>	NT	1
Karplante	storrapp	<i>Poa remota</i>	NT	1
Karplante	furuvintergrønn	<i>Pyrola chlorantha</i>	NT	1
Karplante	knerot	<i>Goodyera repens</i>	NT	1

Artsnavn	Norsk navn	Latinsk navn	Status	Antall
Karplante	issoleie	<i>Ranunculus glacialis</i>	VU	1
Karplante	Legevendelrot*	<i>Valeriana officinalis</i>	VU	1
Lav	kelolav	<i>Ramboldia elabens</i>	NT	18
Lav	almelav	<i>Gyalecta ulmi</i>	NT	9
Lav	bleikdoggnål	<i>Sclerophora pallida</i>	NT	8
Lav	druelav	<i>Hertelidea botryosa</i>	NT	3
Lav	blanknål	<i>Calicium denigratum</i>	NT	2
Lav	furusotbeger	<i>Calicium pinicola</i>	VU	18
Lav	olivenfiltlav	<i>Fuscopannaria mediterranea</i>	NT	1
Lav	rustdoggnål	<i>Sclerophora coniophaea</i>	NT	1
Lav	klosterlav	<i>Biatoridium monasteriense</i>	NT	1
Lav	kystdoggnål	<i>Sclerophora peronella</i>	NT	1
Lav	blådoggnål	<i>Sclerophora farinacea</i>	VU	1
Lav	bleik kraterlav	<i>Gyalecta flotowii</i>	VU	1
Mose	labbmose	<i>Rhytidium rugosum</i>	NT	4
Mose	hjelmmose	<i>Conostomum tetragonum</i>	VU	2
Mose	snøbinnemose	<i>Polytrichastrum sexangulare</i>	VU	1
Pattedyr	gaupe	<i>Lynx lynx</i>	EN	2
Pattedyr	rein	<i>Rangifer tarandus</i>	NT	2
Sopp	almekullsopp	<i>Hypoxylon vogesiacum</i>	NT	11
Sopp	furuplett	<i>Chaetodermella luna</i>	NT	7
Sopp	flekkhvitkjuke	<i>Anthoporia albobrunnea</i>	NT	2
Sopp	skrukkeøre	<i>Auricularia mesenterica</i>	NT	2
Sopp	almevedfleck	<i>Lopadostoma pouzarii</i>	NT	1
Sopp	tyrikjuke	<i>Sidera lenis</i>	NT	1
Sopp	almebroddsopp	<i>Hymenochaete ulmicola</i>	VU	5
Sopp	Hornskinn*	<i>Crustoderma corneum</i>	VU	1
	Sum	55 arter (12 nye)		281 funn

Kommentar til nye arter for kommunen:

- **Tretåspett:** Sett på Seimsåsen på vinteren, samt eldre sporfunn gjort i Vettismorki. Sparsom og sjelden i Indre Sogn (isolert bestand), knyttet til gammel furuskog.
- **Tjeld:** Sett nederst i Seimsdalen på vårtrekk. Uvanlig i indre deler av Sognefjorden.
- **Legevendelrot:** Funnet ble ikke gjort under vår kartlegging. Arten er ikke kjent viltvoksende på Vestlandet tidligere, og det må antas at dette funnet bare dreier seg om et forvillet individ.

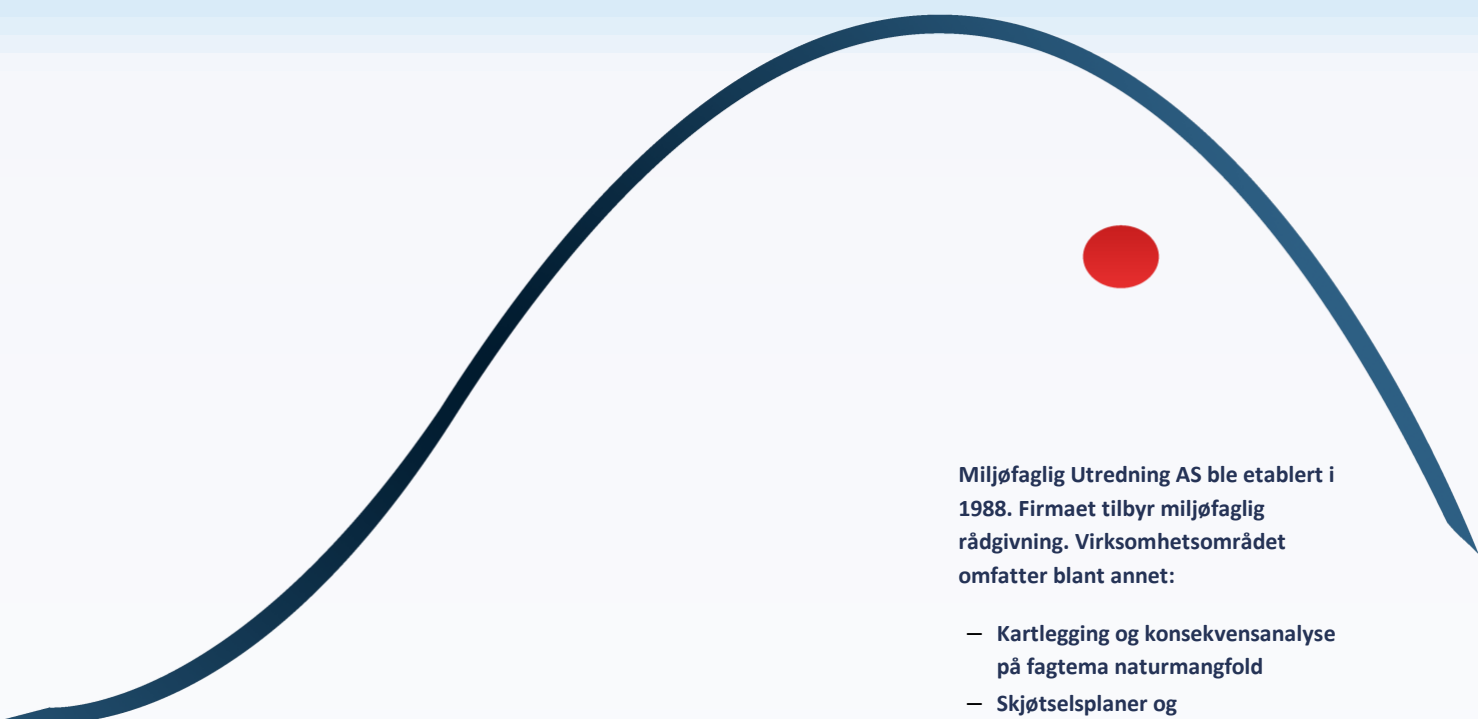
- **Myggblom:** Et par funn i Vettismorki under basiskartlegging av verneområdet. Knytt til intermediaær til rik, bløt myr.
- **Blanknål:** Funnet i Vettismorki under basiskartlegging av verneområdet. Typisk art for gammel furuskog.
- **Furusotbeger:** Funnet i Vettismorki under basiskartlegging av verneområdet. Typisk art for gammel furuskog.
- **Bleik kraterlav:** Funnet i Utladalen under basiskartlegging av verneområdet. Vokser på gamle almetrær.
- **Blådoggnål:** Funnet i Utladalen under basiskartlegging av verneområdet. Vokser på gamle almetrær.
- **Kystdoggnål:** Funnet i Utladalen under basiskartlegging av verneområdet. Vokser på gamle lauvtrær.
- **Rustdoggnål:** Funnet i Utladalen under basiskartlegging av verneområdet. Vokser på gamle lauvtrær.
- **Almevedflekk:** Funnet i Utladalen under basiskartlegging av verneområdet. Vokser på almeved.
- **Hornskinn:** Funnet i Vettismorki under basiskartlegging av verneområdet. Typisk art for gammel furuskog.

Figur 32. Gamle almeskog i indre deler av Utladalen. Området ble basiskartlagt for Miljødirektoratet i 2025 og flere nye arter for kommunen ble da funnet her, inkludert et par arter knyttet til alm (almevedflekk, blådoggnål og bleik kraterlav). Foto: Geir Gaarder

5 KILDER

- Artsdatabanken 2023. Fremmedartslista 2023. Henta 16.05.2025
frå <https://lister.artsdatabanken.no/fremmedartslista/2023?TaxonRank=AssessedAtSameRank>
- Artsdatabanken 2021. Norsk rødliste for arter 2021. Henta 16.05.2025 frå
<https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisterforarter/2021/>
- Artsdatabanken 2025. Artskart. Henta 16.05.2025 frå <https://artskart.artsdatabanken.no/>
- Gaarder, G., Abaz, A. H., Nyjordet, S. M. G., Bolstad-Heien, H. 2026. NiN Basiskartlegging av Utladalen landskapsvernområde og Lykkja naturreservat i Årdal, i Vestland fylke 2025. Miljøfaglig Utredning rapport 2026-28, 39 s.
- Miljødirektoratet. 2025a. Kartleggingsinstruks. Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2. Veileder M-2209.
- Miljødirektoratet. 2025b. Naturbase. Henta 16.05.2025 frå <http://kart.naturbase.no>
- Miljødirektoratet. 2025c. Veileder M-1941. Konsekvensutredninger for klima og miljø. Henta 16.05.2025 frå <https://www.miljodirektoratet.no/konsekvensutredninger/>
- Norges Geologiske Undersøkelser. 2025. Nasjonal berggrunnsdatabase. Hentet 16.05.2025 fra: <https://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>
- Spikkeland, O. K., Ihlen, P. G. & Eilertsen, L. 2010. Fardalen kraftverk i Årdal kommune, Sogn og Fjordane. Konsekvensutredning for biologisk mangfold og inngrepsfrie naturområder. Rådgivende Biologer. Rapport, 61 s.
- Svang, S. 2025. Naturtypekartlegging i Årdal kommune. DNV Rapport 2025:60. 20 s. + vedlegg.

Miljøfaglig Utredning AS ble etablert i 1988. Firmaet tilbyr miljøfaglig rådgivning. Virksomhetsområdet omfatter blant annet:

- Kartlegging og konsekvensanalyse på fagtema naturmangfold
- Skjøtselsplaner og forvaltningsplaner
- Utarbeiding av kart (illustrasjonskart og GIS)
- FoU-virksomhet
- Kurs og foredrag

Hjemmeside: www.mfu.no

Org.nr.: 984494068 MVA